

FUNDACJA „AKADEMIA ANTYKORUPCYJNA”

mgr Krzysztof Śnieżko

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

e-mail: krzysztof.sniezko/at/protonmail.com

ORCID: 0000-0003-2692-4351

SKALA ZJAWISKA KORUPCJI

Coroczne badania przeprowadzane przez Transparency International w 180 krajach pokazują pozycję danego państwa w zakresie zagrożeń korupcyjnych. Główny wskaźnik tj. Indeks Percepcji Korupcji (*Corruption Perceptions Index*) ma charakter wieloźródłowy - powstaje w oparciu zarówno o ankiety jak i oceny ekspertów i przedstawicieli środowisk biznesowych. Czołowe miejsca, uznawane za kraje wolne od korupcji, zajmują Dania, Nowa Zelandia i Finlandia. Ostatnie miejsca (czyli kraje uznane za najbardziej skorumpowane) zajmują Somalia, Sudan Południowy oraz Syria. Polska w 2019 roku zajmowała 41 miejsce. Wśród krajów naszego regionu lepszą pozycję zajmują Niemcy (9.) oraz Litwa (35.). Za bardziej skorumpowane kraje uznaje się Czechy (44.), Słowację (59.), Białoruś (66.), Ukrainę (126.) oraz Rosję (137.).

Słowa kluczowe: korupcja, obszary zagrożeń, statystyki

Po zmianach ustrojowych w Polsce na przełomie lat 90-tych XX wieku wiele instytucji rozpoczęło badanie opinii publicznej na temat percepcji korupcji. Na przestrzeni prawie 30 lat postrzeganie tego zjawiska prawie się nie zmieniło, gdyż ankietowani systematycznie uznawali je za duży problem na średnim poziomie ok. 80% w całym badanym okresie¹. W ostatnich analizach Centrum Badania Opinii Społecznej z 2017 roku 48% respondentów za najbardziej skorumpowane środowisko uznało polityków, działaczy partyjnych, radnych, posłów i senatorów. Drugi w kolejności wynik tj. 38% uzyskała służba zdrowia. Za korupcjogenną sferę ankietowani uznali również pracę sądów, prokuratur, urzędów gminnych, powiatowych, wojewódzkich, urzędów centralnych i ministerstw, firm państwowych, a także Policji².

Obszarami najbardziej zagrożonymi korupcją wg statystyk Centralnego Biura Antykorupcyjnego są organy ścigania, wymiaru sprawiedliwości, infrastruktura, budownictwo, administracja celna i skarbową, bezpieczeństwo o obronność a także ochrona zdrowia³. Badania opinii społecznej przeprowadzone przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) ukazują, że 63% ankietowanych wskazało na sektor paliwowy jako najbardziej narażony na korupcję. W dalszej kolejności jest sektor wydobywczy (50% ankietowanych) oraz sektor usług pocztowych (45% ankietowanych). Aż 42% ankietowanych z sektora transportowego miało bezpośredni kontakt w swojej pracy z korupcją⁴.

Przeprowadzone w Polsce badania społeczne dotyczące korupcji ukazały, że ponad połowa ankietowanych (59%) dostrzega polityczną wolę zwalczania korupcji⁵. Sprawy korupcyjne są często nagłaśniania przez media i agencje informacyjne, które pokazują w ten sposób aktywną rolę państwa w tym zakresie. Zwrócić należy jednak uwagę, że prawie jedna trzecia ankietowanych (29%) nadal nie dostrzega jednak politycznej woli zwalczania korupcji, co może potwierdzać tezę, iż polityka jest środowiskiem korupcjogennym. Społeczeństwo dowiaduje o zatrzymaniach, ale wieloletnie, głośne procesy kończą się często umorzeniem.

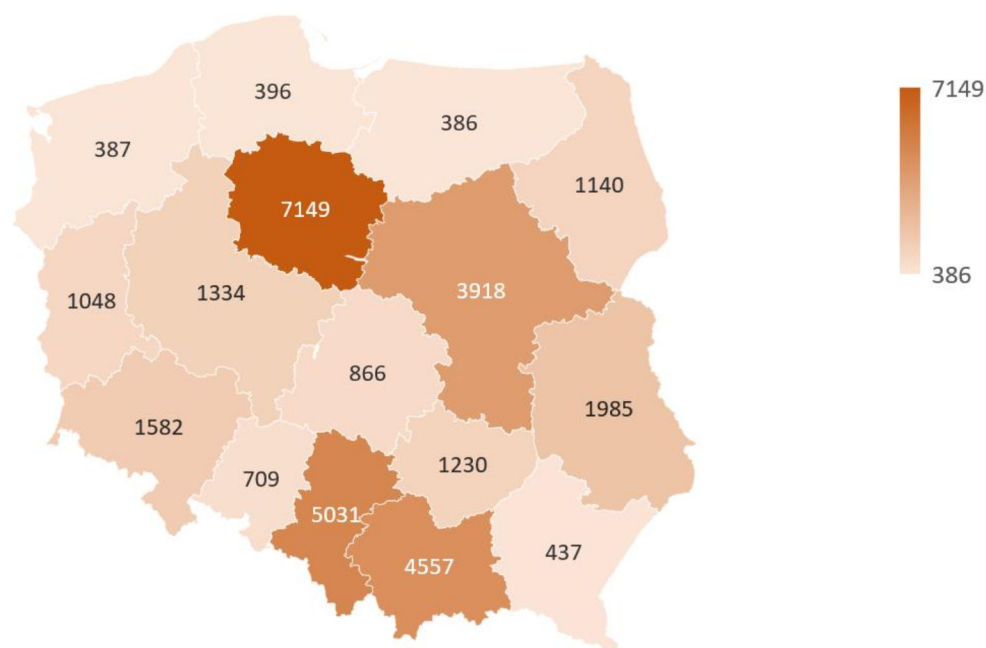
¹ Rafał Boguszewski, *Komunikat z badań nr 63/2017, opinie na temat korupcji w Polsce*, Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej, Warszawa 2017, s. 2.

² *Ibidem*, s. 4.

³ Centralne Biuro Antykorupcyjne, *Obszary przestępczości korupcyjnej w Polsce w latach 2018-2019*, Warszawa 2020, s. 21.

⁴ Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, *State-Owned Enterprises and Corruption. What are the risk and what can be done?*, Paryż 2018, s. 28.

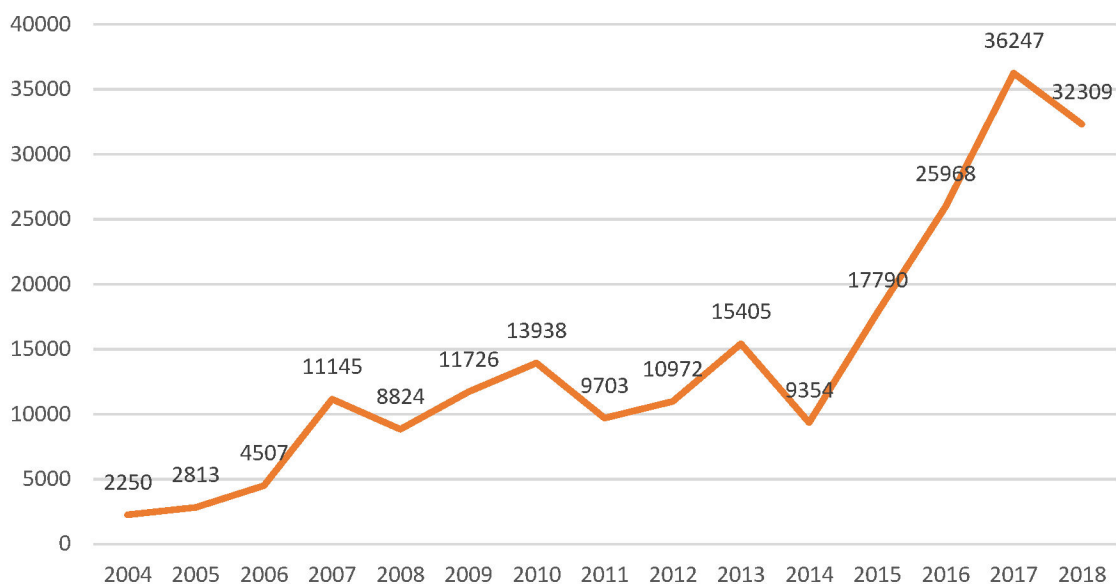
⁵ Rafał Boguszewski, *Op. cit.*, s. 5.

Rysunek 1. Liczba przestępstw zarejestrowanych w Krajowym Centrum Informacji Kryminalnych
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Centralne Biuro Antykorupcyjne, *Zwalczanie przestępczości korupcyjnej w Polsce w 2018 r. Raport.*, Wydawnictwo Centrum Szkolenia Policji, Warszawa 2020, s. 10.

Mając na uwadze prawomocne wyroki skazujące za przestępstwa korupcyjne podkreślić należy, że w ostatnich latach zaledwie około 2 tys. osób było skazywanych za korupcję, podczas gdy rokrocznie popełnianych jest około 30-35 tys. czynów korupcyjnych na terenie całego kraju. Zaznaczyć należy, że najwięcej przestępstw korupcyjnych zostało zarejestrowanych w województwie kujawsko pomorskim a następnie w śląskim i małopolskim⁶. Ponad 15-20 krotnie mniej przestępstw korupcyjnych występuje na północy kraju w województwach zachodniopomorskim, pomorskim i warmińsko mazurskim.

⁶ Centralne Biuro Antykorupcyjne, *Zwalczanie przestępczości korupcyjnej w Polsce w 2018 r. Raport.*, Wydawnictwo Centrum Szkolenia Policji, Warszawa 2020, s. 11.

Rysunek 2. Liczba zarejestrowanych czynów korupcyjnych w latach 2004-2018.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie:

Centralne Biuro Antykorupcyjne, Mapa korupcji. *Stan przestępczości korupcyjnej w Polsce w 2011 r.*, Wydawnictwo Centrum Szkolenia Policji, Warszawa 2012, s. 28,

Centralne Biuro Antykorupcyjne, Mapa korupcji. *Zwalczanie przestępczości korupcyjnej w Polsce w 2014 r.*, Wydawnictwo Centrum Szkolenia Policji, Warszawa 2015, s. 8,

Centralne Biuro Antykorupcyjne, *Zwalczanie przestępczości korupcyjnej w Polsce w 2017 r. Raport.*, Wydawnictwo Centrum Szkolenia Policji, Warszawa 2019, s. 13,

Centralne Biuro Antykorupcyjne, *Zwalczanie przestępczości korupcyjnej w Polsce w 2018 r. Raport.*, Wydawnictwo Centrum Szkolenia Policji, Warszawa 2020, s. 5.

Powszechne rozumienie korupcji jako korzyści materialnych wręczanych urzędnikom w zamian za wydanie korzystnych decyzji administracyjnych znajduje odzwierciedlenie w statystykach. W 2018 roku na około 32 tys. czynów korupcyjnych zaledwie kilkaset dotyczyło korupcji gospodarczej, a zdecydowana większość - korupcji urzędniczej⁷. Znaczący wzrost liczby czynów korupcyjnych od 2015 roku wynikał również ze zmian w statystyce, gdyż do czynów korupcyjnych zaliczono także art. 271 § 3 k.k. czyli fałszerstwo dokumentów w celu osiągnięcia korzyści materialnej lub osobistej.

⁷ Centralne Biuro Antykorupcyjne, *Zwalczanie...*, *Cp. cit.*, s. 6.